

Johanneksen evankeliumin selitys 9

Joh. 3:9-15

Savonlinnan Tuomiokirkko, 16.9.2015

Kuka Jeesus haluaa meille olla?

Viime kerralla tapasimme Nikodemos –nimisen juutalaisten hallintomiehen, joka oli yöllä tullut salaa tapaamaan Jeesusta. Hän uskoi Jeesuksen olevan Jumalan lähettämä rabbi. Jeesus ei kuitenkaan innostunut Nikodemoksen antamasta tunnustuksesta. Hän alkoi opettaa hengellisestä syntymästä, jota ilman ihminen ei voi päästä Jumalan yhteyteen, ei edes Nikodemos.

Jäimme kolmannen luvun jakeisiin 5–8:

Jeesus vastasi: "Totisesti, totisesti: jos ihminen ei synny vedestä ja Hengestä, hän ei pääse Jumalan valtakuntaan. Mikä on syntynyt lihasta, on lihaa, mikä on syntynyt Hengestä, on henkeä. Älä kummeksu sitä, että sanoin sinulle: "Teidän täytyy syntyä uudesti." Tuuli puhaltaa missä tahtoo. Sinä kuulet sen huminan, mutta et tiedä, mistä se tulee ja minne se menee. Samoin on jokaisen Hengestä syntyneen laita." (Joh. 3:5–8)

Eikö Israelin opettaja ymmärrä?

Jatkamme jakeesta 9

"Miten tämä kaikki on mahdollista?" Nikodemos kysyi. Jeesus vastasi: "Etkö sinä, Israelin opettaja, ymmärrä sitä?" (Joh. 3:9–10).

Jeesus oli sitä mieltä, että Nikodemoksella, arvostetulla fariseuksella ja kansanjohtajalla, olisi pitänyt Vanhan testamentin perusteella olla tieto hengellisestä syntymästä.

Ja kyllähän Vanha testamentti sellaisesta puhuukin. Esim. Hesekielien kirjassa on kohta, jossa profeetta näkee Jumalan antamassa näyssä kasan kuolleita, kuivuneita luita. Ne olivat vertauskuva pakkosiirtolaisuuteen joutuneesta Israelin kansasta. Jumala käski Hesekieliä puhumaan luille profeetallisia sanoja. Sen seurauksena luut alkoivat kolisten liikkua, liittyvät toisiinsa ja niihin kasvoivat jänteet, lihakset ja nahka. Mutta niissä ei ollut elämää. Silloin Herra puhui Hesekielille uudestaan:

"Ihminen, kutsu sanallasi henkeä ja sano sille: Näin sanoo Herra Jumala: Tule, henki, tule taivaan neljältä tuulelta ja mene näihin surmattuihin, niin että ne heräävät eloon." Minä puhuin niin kuin Herra minua käski, ja luihin tuli henki. Ne heräsivät eloon ja nousivat maasta, ja siinä oli luvuton ihmisjoukko (Hes. 37:9–10).

Muidenkin Vanhan testamentin kohtien perusteella Nikodemoksen olisi pitänyt tietää siitä, että Jumalalla oli varattuna kansalleen hengellinen uudistus, joka perustuisi hänen omaan Henkeensä. Eräs tällainen kohta on Jesajan kirjan luvussa 44. Siellä Jumala puhuu näin:

Minä annan vesien virrata janoavalle, purojen kuivaan maahan. Minä vuodatan henkeni lapsiisi ja siunaukseni vesoillesi, ja he versovat kuin kaislikko, kuin pajut purojen varsilla (Jes. 44:3–5)

Jeesus ei uskoutunut Nikodemokselle

Mutta Nikodemos ei ollut oppinut Vanhan testamentin olennaisia asioita, vaikka esiintyi muiden opettajana. Varmaankin siksi Jeesus ei ollut ottanut vastaan Nikodemoksen tunnustusta eli sitä, että Nikodemos sanoi tietävänsä, että Jeesus on Jumalan lähettämä rabbi. Jeesus tunsi Nikodemoksen sisimmän ja tiesi hänen kaipaavan sellaista Jumalan lähettilästä, joksi Jeesus ei halunnut ryhtyä. Hän sanoi:

"Totisesti, totisesti: me puhumme mitä tiedämme ja todistamme siitä mitä olemme nähneet, mutta te ette ota vastaan meidän todistustamme. Jos te ette usko, kun puhun teille tämän maailman asioista, kuinka voisitte uskoa, kun puhun taivaallisista! Kukaan ei ole noussut taivaaseen, paitsi hän, joka on taivaasta tänne tullut: Ihmisen Poika (Joh. 3:12–13).

Tässä Jeesus toteaa rivien välissä, että Nikodemoksen kanssa ei kannata puhua. Jeesus ei siis uskoutunut Nikodemoksellekaan. Tässä toistuu sama kaava, jonka Johannes totesi jo evankeliumikirjansa 2. luvun lopussa:

Kun Jeesus oli pääsiäisjuhlan aikaan Jerusalemissa, monet uskoivat häneen nähdessään ne tunnusteot, jotka hän teki. Jeesus sitä vastoin ei uskoutunut heille, koska hän tunsi heidät kaikki. Hän ei tarvinnut kenenkään todistusta ihmisestä, sillä hän tiesi itse, mitä ihmisessä on (Joh. 2:23–25)

Nikodemos -hahmo on tehnyt tehtävänsä Johanneksen evankeliumin kertomuksessa. Hän häviää näyttämöltä, eikä häntä enää juuri mainita.

Tämä on toisaalta masentavan tylyä. Miksi Jeesus ei sääli Nikodemosta? Miksi hän ei lähde pidempää keskusteluun? Miksi hän ei arvosta sitä, että Nikodemos selvästikin arvostaa häntä? Olihan hän lähtenyt yöllä tapaamaan Jeesusta, tunnusti jopa Jeesuksen olevan Jumalan lähettämä rabbi!

Tällä kohdalla on kuitenkin masentavuudestaan huolimatta tärkeää sanottavaa nykykirkolle. Nimittäin se, miten vähän Jeesus suostuu sellaisen arvostuksen kohteeksi, jossa häntä kunnioitetaan jonain muuna kuin Vapahtajana, synnit sovittavana Jumalan Poikana.

Kirkolla on jatkuva kiusaus, varsinkin nykyisenä aikana, ottaa innolla vastaan nykyajan Nikodemokset ja kehua heitä siitä, kuinka he arvostavat Jeesusta, vaikka eivät uskokaan häneen ”niin kuin kirkko uskoo”. Jeesus on heille kunnioitettu eettinen opettaja, rohkea fariseusten kriitikko, vähemmistöjen puolustaja, jne. Mutta Jumalan Poikana tai syntien sovittajana he eivät häneen usko. Ja he väittävät, että ei oikea Jeesus itsekään väittänyt sellainen olevansa; kirkko on vaan myöhemmin tehnyt dogmeillaan hänestä sellaisen.

Tällaista pidetään nykyään liian usein varteenotettavana ja sivistyneenä kristinuskon muotona. Nikodemos –kertomuksesta näemme – jopa hyvin tyyllä tavalla – miten vähän Jeesus sellaista arvostaa.

Pronssinen käärnepatsas Jeesuksen vertauskuvana

Millaisena Jeesus sitten haluaa tulla uskotuksi ja arvostetuksi? Se selviää jatkosta, jossa Jeesus sanoi näin:

"Niin kuin Mooses autiomaassa nosti käärmeen korkealle, niin on myös Ihmisen Poika korotettava, jotta jokainen, joka uskoo häneen, saisi iankaikkisen elämän (Joh. 3:14–15).

Jeesuksen puhe Mooseksen autiomaassa korkealle nostamasta käärmeestä tuntuu todella oudolta. Mitä hän oikein tarkoitti sanoessaan, että hänet (eli Ihmisen Poika) korotetaan tuon käärmeen tavoin?

Se selviää 4. Mooseksen kirjasta. Sen 21. luvussa kerrotaan, kuinka israelilaiset autiomaataipaleellaan Egyptistä Luvattuun maahan taas kerran tekivät syntiä Jumalaa vastaan. Silloin Herra vihastui. Hän lähetti kansan kimppuun myrkkykäärmeitä, ja niiden puremiin kuoli suuri joukko israelilaisia. Silloin kansa tuli sanomaan Moosekselle: "Me teimme synnin, kun puhuimme Herraa ja sinua vastaan. Rukoile Herraa, että hän ottaisi nämä käärmeet pois meitä ahdistamasta."

Mooses rukoili kansan puolesta. Jumala armahti kansaansa ja antoi sille vastamyrykyn tappavaa käärmeenpuremaa vastaan. Hän sanoi Moosekselle: "Tee käärmeen kuva ja pane se tangon päähän. Jokainen pureman saanut, joka katsoo siihen, jää eloon." Silloin Mooses teki pronssista käärnepatsaan ja ripusti sen korkeaan tankoon kansan nähtäväksi. Se koitui pelastukseksi. Kun ne, joita käärmeet olivat pureet, katsoivat pronssikäärmettä, he jäivät eloon.

Jeesuksen mukaan hän on sellainen Jumalan lähettämä messias, jolla on vastaava tehtävä kuin Mooseksen tekemällä pronssisella käärmeen kuvalla. Hänetkin ripustettaisiin ylös korkeaan tankoon. Nikodemos ei tietenkään voinut ymmärtää, mitä se tarkoitti. Mutta me, Johanneksen evankeliumin lukijat, voimme ymmärtää, mitä tuo Ihmisen Pojan ”korottaminen” tarkoittaa: Jeesuksen naulitsemista ristille.

Me ihmiset olemme syntiemme takia kuin ne Israelin kansan jäsenet, joita myrkkykäärmeet olivat purreet. Me olemme hengellisessä mielessä kuoleman sairaita, varman kuoleman ja kadotuksen edessä. Ainoa mahdollisuutemme on siinä, että Jumala on antanut meille Mooseksen tekemää pronssikäärmettä vastaavan vastamyrkyn syntiä, kuolemaa ja kadotusta vastaan.

Se meillä on ristille korotetussa Jeesuksessa. Kun joku uskoo häneen sinä, kuka hän on ja miksi Jumala on hänet meille lähettänyt – ristiinnaulittu syntien sovittaja – silloin tuo usko vaikuttaa samalla tavalla kuin käärmeen pureman saaneen katse kohti vaskikäärmettä: synnin myrkyt tulee tehottomaksi ja ihminen pelastuu hengellisestä kuolemasta.

Jeesus oli synnin vastamyrkynä itse syntinen

On huomattava, että Mooseksen tekemä vaskikäärme oli vastamyrky oikeille myrkkykäärmeille olemalla samankaltainen kuin ne: kuva niistä. Samalla tavalla Jeesus on vastamyrky synnille ja kadotukselle olemalla samankaltainen synnin kanssa.

Miten tämä voi olla mahdollista? Jeesushan oli synnitön!

Niin oli. Mutta siitä huolimatta Raamattu sanoo, että Jumala teki hänet ”synniksi”.

Sen, joka ei synnistä tiennyt, hän meidän tähtemme teki synniksi, että me hänessä tulisimme Jumalan vanhurskaudeksi (2. Kor. 5:21).

Jeesus ei itse tehnyt syntiä. Mutta siitä huolimatta Jumala lastasi koko ihmiskunnan kaikki synnit hänen päällensä niin totaalisesti, että Raamatun mukaan häntä ei tehty pelkästään syntiseksi, vaan jopa ”synniksi”. Sen seurauksena me vapaudumme syyllisyydestä ja me tulemme Jeesuksen takia ”Jumalan vanhurskaudeksi”. Ja vanhurskaushan tarkoittaa Jumalalle kelpaamista.

Toisaalla Raamatussa sanotaan niinkin, että Jeesus tuli meidän edestämme kirotuksi ja kiroukseksi.

Kristus on lunastanut meidät lain kirouksesta, kun hän tuli kiroukseksi meidän edestämme – sillä kirjoitettu on: "Kirottu on jokainen, joka on puuhun ripustettu" – että Aabrahamin siunaus tulisi Jeesuksessa Kristuksessa pakanain osaksi ja me niin uskon kautta saisimme luvattun Hengen (Gal. 3:13–14).

Varmaan tämän vuoksi Jeesus on monille suomalaisillekin jopa loukkaava asia, jotain, mistä he eivät halua kuulla. Jeesus tuo mieleen synnin ja Jumalan tuomion. Vaikka tosiasiallisesti hän on vastamyrky synnille ja täydellinen vapautus tuomiosta. Siksi ei pidä loukkaantua siitä, että ristiinnaulittuna, kärsivänä ja kuolevana hän on sen näköinen, mistä hän meidät pelastaa.

Jos ja kun on syntinen, kannattaa uskon silmin katsoa häneen, puolestamme ristiinnaulittuun. Silloin kunnioittaa häntä sellaisena, joka hän on. Sellaisen uskon hän ottaa vastaan ja uskoutuu ihmiselle, joka hyväksyy hänet ristiinnaulittuna syntien sovittajana. Jos ihminen haluaa kunnioittaa häntä

jotenkin muuten – kuten esim. Nikodemos teki – silloin Jeesus ei välitä tuollaisesta kunnioituksesta höykäsen pöläystä.

Usko Jeesukseen on kuin pronssikäärmeeseen katsomista. Vain ne käärmeiden puremista israelilaisista, jotka katsoivat pronssikäärmeeseen, vain ne jäivät henkiin. Kaikki muut pureman saaneet kuolivat. Ehkä he ajattelivat: Mitä sitä tuota nyt tuijottelemaan? Jos Jumala tahtoo minut parantaa, niin kyllä hänellä on valta tehdä se ilman tuotakin kuvastusta!

Pronssikäärmeeseen katsominen ei parantanut siksi, että katsoja oli itse hyvä tai hurskas tai mitään muutakaan. Paraneminen johtui siitä, että Jumala oli niin luvannut.

Vastaavalla tavalla usko Jeesukseen ei pelasta sinua siksi, että sinä itse olisit hurskas tai hyvä tai Jumalalle kelpaava. Uskon pelastava voima tulee yksin Jeesuksesta. Jumala on luvannut, että hänet on annettu ihmiskunnalle vastamyrkyksi syntiä ja kadotusta vastaan.

Siksi usko toimii. Ratkaisevaa ei ole uskon määrä tai vahvuus. Ratkaisevaa on uskon kohde. Jos se on puolestamme ristiinnaulittu Jeesus Kristus, Jumalan Poika, silloin usko pelastaa ja tuo Jumalayhteyden.

Jos se on jokin muu, vaikkapa Jeesus suurena eettisenä opettajana, silloin uskolla on yhtä vähän arvoa kuin sillä uskolla, jolla Nikodemos luuli kunnioittavansa Jeesusta.